Nro 8.

KURYER LITEWSKI

Za dozwoleniem Naywyższego Rządu Nayiaśnieyszego CESARZA Imperatora Całey Rossyi.

Z WILNA 27. PAZDZIERNIKA ROKU 1797. W PIĄTEK

Ogłoszenie *z Litewskiego Guberńskiego Rządu wszystkim, komu o tym wiedzieć należy.*

W Imiennym JEGO IMPERATORSKIEY MOSCI, Naywyższym Ukazie danym Senatowi pod datą dnia 1go, przeszłego miesiąca 7bra, z własnoręcznym JEGO IMPERATORSKIEY MOSCI Podpisem, iest wyrażono: „ Znayduiąc „ wygodnieyszym utrzymywanie Podiennych Pułkowych koni przy samych Pułkach, Rozkazuiemy Senatowi, aby o powróceniu do tychże Pułkow koni rozdanych włościanom uczynił dyspozycyą, i wspólnie z Woiennym Kollegium „ dostrzegał, ażeby w tym wszelkiego rodzaiu złe użycia uroszczenie pretensyi, „ i ucisku były oddalone, na podobne zaś utrzymywanie onych w zamianę obowiązku, który był włożony na włościan względem tegoż utrzymywania, naznaczamy z tychże Włościańskich dusz po trzynaście kopieiek, które każdego roku i bez naymnieyszego Remanentu w miesiącu 7brze wybierać, Skarbowe Izby, odkładaiąc one udzielnie od wszystkich innych summ na expens nie inaczey używać powinne, iak tylko szczegulnie za assygnacyami Prowiantskich expedycyow; wiele zaś w którey Gubernii ma bydź takowego zbioru, „ o tym iak nayrychley Woienne Kollegium uwiadomić. „ Na skutek takowego Naywyższego Ukazu maią Litewscy Obywatele wzięte przez nich podienne konie, w iak nayprędszym czasie oddać do tych Pułkow, do których one należały, daiąc w zamianę za utracone, albo innym iakim sposobem wybyłe, inne do służby zdatne konie; te zaś pieniądze, które Naywyższym Ukazem nakazano zbierać po 13. kopieiek z duszy, oddawać bez Remanentow, niechybnie w miesiącu 7brze pod boiaźnią surowości Prawa. Dan w Wilnie 1797 roku 8bra 12/25 Dnia.

Jakob Bułhakow. (MP.)

---

z Petersburga 17. Października.

Generał-Major *Kołohriwow* mianowany został Inspektorem Kawaleryi w *Litwie* stoiącey. Półkownik *Massałow* podniesiony iest do stopnia Generał Majora i Szefa *Muromskiego* Infanteryi regimentu. Tęż samą rangę i Szefowstwo półku piechoty *Czernihowskiego* otrzymał Półkownik *Often-Sacken.* Półkownik artilleryi *Nielubow* został Generał-Majorem i Szefem batalionu cięzkiey artilleryi w *Kijowie.* Podpółkownicy *Kramer i Brandt* wyniesieni do stopnia Półkownikow. Generał Artilleryi *Nilus* z pensyą do rangi swoiey przywiązaną i mundurem; Generał Major *Merlin* z dozwoleniem noszenia munduru uwolnieni ze służby.

Generał Major *Treublut* zostaie Generał Lieutenantem. Kommendant *Nikitińska* Woiewodzkoi, i Półkownik *Gogolew* Generał Majorami. Podpółkownicy: *Lwow, Osnobitinow Derwis, Obreskow, Grekow,* Półkownikami, Porucznik od Leib-huzarow regimentu *Xżę Wołkońsk*i Fligiel Adjutantem *Imperatora Jmci.* Półkownik *Czewkin* Generał Majorem i Szefem lamburgskiego regimentu Kirassyerow. Podpółkownik Kuliwowski Półkownikiem. Generał Major *Szeremetiew* na własną prożbę od służby uwolniony *Dońskich* Kozakow Podpółkownicy: *Popow, Maikow, Denisow* 2. otrzymali rangę Półkownikow.

Admirał *Barsch* Kommendant *Archangelskiego* portu z pensyą całą i dozwoleniem noszenia munduru, uwolniony od służby; mieysce iego zastępuie Wice Admirał *Kozlieninow.* Kontr-Admirałowie: *Traverse i Makarow* zostaią Wice-Admirałami. Kapitanowie: *Vaillant i Kumani* Kontr-Admirałami. Wice Gubernator Stanu Konsiliarz *Richter* mianowany Gubernatorem *Ryskim.* Bywszy Marszałek W. Litewski *Graf Tyszkiewicz* Aktualnym Tay-

nym Konſiliarzem, i Marszałkiem Guberńſkim Litewſkim. Bywszy, Marszałkowie W. Korony Polſkiey Grafowie *Mniszek i Moszyńſki*; tudzież bywszy Podſkarbi W. Litewſki *Xże Poniatowſki* zoſtaią Aktualnemi Taynemi Konſiliarzami. Przeszły Gubernator *Ruſki* Baron *Kampenhausen* Senatorem i Taynym Konſiliarzem.

z *Wiednia* 11. *Października.*

Oſtatnie wiadomości nadeſłane z *Udine* dochodzą d. 4. t. m. wſzyſtkie czynności polityczne i woienne zdaią ſię bydź wſtrzymane do nieiakiego czasu. Skutkiem to ieſt konferencyi d. 28. Września odprawioney między Generałem *en Chef Buonaparte i Hrabią de Cobenzl*, po którey Wódz *Francuzki* wyſłał natychmiaſt Kuryera do Direktoryatu, donosząc iakie iuż oſtateczne propozycye do ugody podał *Ceſarz Jmść*. Na ich odrzuceniu lub przyięciu woyna lub pokoy dziś zależy. Dniem pierwiey *Buonaparte* Gońcem z *Paryża* wiadomość odebrał, iż negocyacye w *Lille* z *Anglią* zerwane zoſtały. Ta okoliczność wątpić każe o ſzczęśliwym dokończeniu traktatow rozpoczętych w *Udine*; wielu rozumie, iż Domu *Auſtryackiego* interes nierozdzielny ieſt od intereſsow *W. Britannii*; wſzakże nie trzeba tracić nadziei do końca.

Na końcu zeszłego mieſiąca zaszły nieiakie ſprzeczki między armią *Włoſką Francuzow* i naszą z powodu nad to zbliżonych ku ſobie z obu ſtron przednich ſtraży. Roſtropność i umiarkowanie Generałow odwróciła ſkutki ſzkodliwsze przez ug dę; cofnęły ſię woyſka i dawnieysze ſtanowiſka zaięły. Lecz oraz z naszey ſtrony Generałowie kommenderuiący diwizyami, i Officyerowie korpusu Inżenierow roſkaz odebrali przeyrzeć mieysca okoliczne, i co rychley umocnić zdatne do obrony; co ſię ſtać nie mogło bez uciemiężenia wieśniakow goſpodarſtwem rolniczym w tey roku porze zatrudnionych. Lecz bespieczeńſtwo kraiu wyższe ieſt nad wſzyſtkie względy.

Tegoż czasu w *Trieſte* rozebrać kazano znaczną liczbę domow bliſko morza leżących; na ich mieyscu sypią batterye które bronić będą przyſtępu do nadbrzeża woiennym nieprzyiacioł okrętom, któreby do portu wniść chciały. General *Mack* podobno autorem ieſt tego proiektu. Przybył on d. 7. do naszey ſtolicy, nazaiutrz zaś udał ſię do Monarchy w *Laxenburg* bawiącego z rapportem, w iakim ſtanie znalazł armią iego kraiow dziedzicznych ſtrzegącą od *Włoſkiey* ściany, iakie w niey uczynił odmiany. Dziś wyieżdża znowu do obozow do których z *Węgier* idące transporta żywności, z *Wiednia* ammunicyi, wſzyſtkie dziś drogi okrywaią. Wieść o rekrutowaniu w całey Monarchii kilkndzieſiąt tyſięcy nowego żołnierza naſtąpić w krotce maiącym, ieszcze nie upadła.

Dni temu kilka *Ceſarz Jmść* Aktualnego Generalnego Kommiſsarza w *Tirolu Hrabię de Lehrbach* naznaczyć raczył Miniſtrem Pełnomocnym *Czeſkim i Auſtryackim* na kongres powszechny do *Raſtadt*; dowod nowy i mocny, iż pokoy zerwany iuż nie będzie; byłaby rzecz niepodobna wpływać do ugody *Rzeszy z Francyą w Niemczech nad Renem*, a z drugiey ſtrony woynę prowadzić we *Włoszech* zaciętą. D. 20. t. m. Hrabia *Metternich* Pełnomocny Poseł *Franciszka* 2. iako Cesarza, wyieżdża z tąd na kongres pomieniony. Między mieszkańcami *Iſtryi* okazać ſię miały niedawno nieiakie nieukontentowania, z namowy poſłańcow utaionych Municipalności *Weneckiey*, których w tym kraiu znayduie ſię dość wiele. Słabe zapewne bydź te poruszenia muſiały, ponieważ Rząd nic nie czynił na poſkromienie buntownikow.

z *Londinu* 6 *Października* z *Gazety Berlińſkiey.*

Obywatel *Declue* goniec Rządu *Francuzkiego* przybył do naszey ſtolicy d. 3 t. m. i oddał *Lordowi Malmesbury* liſty Pełnomocnikow Rzpltey w *Lille* pozoſtałych. Zawieraią w sobie odpowiedź na *depesze* Miniſtrow *Angielſkich*, które Sekretarz Gabinetowy *Wick* w *Calais* niedawno zoſtawiwſzy, dla niedoſtatku pasportow muſiał do *Dover* powracać. Dano gospodę Obywatelowi *Declue* w mieszkaniu jednego z Kuryerow gabinetowych, lecz wizyt przyimować i oddawać ściśle zabroniono. Nazajutrz całe Miniſterium zgromadziło ſię na wielką radę, i po długim zaſtanowieniu dało odpowiedź na pismo Obywatelow *Treilhard i Bonnier*, którą odebrawszy *Declue* puścił ſię w drogę do *Lille* z przydanym gońcem *Angielſkim*.

Miniſterium nasze nic o tym nie podało do wiadomości powſzechney. Według pism *Paryzkich* treść przyſłaney z *Lille* do *Londinu* deklaracyi ma bydź naſtępująca:

„ Pełnomocni Miniſtrowie *Rzpltey Fran-*
„ *cuzkiey* do traktowania o pokoy z *Anglią*
„ wyznaczeni, mają honor donieść *Lordowi*
„ *Malmesbury*, iż przeſławſzy oſtatnią jego
„ notę pisaną z Londinu 23 Września roku
„ teraźnieyszego, za rozkazem i w imieniu
„ Direktoryatu wykonawczego oświadczyć
„ muſzą: że Rzplta jako zawſze pragnęła po-
„ koju, tak dziś trwa w tey chęci nieod-
„ miennie, dała niezaprzeczone dowody chęci
„ spokoynych rozkazując Miniſtrom swoim
„ w *Lille* Poſłującym zapytać ſię *Lorda Mal-*
„ *mesbury*, jeśliby miał przecie udzieloną so-
„ bie od Rządu *Angielſkiego* moc zupełną, ja-
„ ką mieć powinien koniecznie Miniſter do
„ dzieła tak ważnego już to powtórnie uży-
„ ty; w tym zaś pytaniu nie było zamiaru in-
„ nego, jak negocyacye nad miarę przewlekłe
„ do końca ſzczęśliwego przybliżyć.

„ Rozkaz dany niżey podpisanym za-
„ trzymania ſię w *Lille* do niejakiego czasu
„ po wyjeździe *Lorda Malmesbury*, nowym
„ jeſt dowodem, iż *Francuzki* Direktoryat jak
„ ſię spodziewał i pragnął, tak przewidział
„ bliſki powrót *Angielſkiego* Poſła, z nadaniem
„ władzy traktowania na ten raz nie oboję-
„ tney, którey określenie nad zamiar ściſle

„ nie będzie mu już ſłużyło za przyczynę „ pozorną do przewłoki szkodliwey i opóźnie„ nia pokoju pożądanego, jak ſię ſtało w *Lil„ le i Paryżu.* Takie więc ſą zamiary i na„ dzieje Direktoryatu wykonawczego, który „ Miniſtrom Rzpltey Pełnomocnym zalecił nie „ oddalać ſię z miaſta, póki zbyt długie odda„ lenie ſię *Lorda Malmesbury* nie pokaże na „ oko każdemu, iż *Król Jmść Angielſki* chce „ zerwać wszyſtkie negocyacye.

„ Dzień zatym *Vendemiaire* 25 (16 Paź„ dziernika) jeſt przepiſany; ten gdy upłynie, „ a Miniſter Pełnomocny *Angielſki* powrócić „ nie zechce, Pełnomocnicy *Francuzcy* będą „ odwołani do *Paryża.* Będzie to przyczy„ ną nie małego żalu i zasmucenia Direkto„ rom, gdy uyrzą, iż ugoda po dwakroć roz„ poczęta nie może bydź dokonaną; lecz „ *prawda, wnętrzne przekonanie, i Europa* za„ świadczą, iż rząd *Angielſki* sam jeden pożą„ dał przedłużenia woyny okropney. Mini„ ſtrowie Pełnomocni Rzpltey proszą *Lorda „ Malmesbury.* ażeby raczył przyjąć od nich „ wysokiego szacunku oświadczenie. *Treil„ hard i Bonnier.*

Skłonność *Francuzow* do odnowienia przerwanych negocyacyi, żadnego nie czyni wrażenia w *Angielſkim* narodzie; papiery w niſkiey bardzo są cenie; i nikt nie wątpi, iż woynę daley popierać będziemy. Od flotty *Lorda S. Vincent* 7 okrętow liniowych przybyło do *Plymouth,* licząc 4 na *Hiszpanach* zdobyte; flotta zaś Admirała *Duncan* po 3 mieſięcznym krążeniu dla naprawy ſtatkow zawinęła do *Yarmouth.* Załosna rzecz byłaby, gdyby teraz *Batawowie* z okoliczności korzyſtając wyszli pod żagle. Direktorowie kompanii *Indyiſkiey* zaproſili *Hrabię Mornington* na urząd znakomity Generał-Gubernatora *Bengalu;* w *Madras* rządzić będzie Generał *Harris.* Powiadają iż Królewic Adolf znaydujący ſię w *Hannowerze,* ma wkrótce zaślubić wdowę *Xcia Ludwika Pruſkiego.*

z Paryża 6 Października z Gazety Frankfortſkiey.

Niepomyślną wiadomość odbieramy z Departamentow Południowych, mianowicie zaś *uyścia Rodanu, Alp niższych, i Vaucluse;* trzeba ſię tam lękać buntu powszechnego i nowey *Vendei.* Po całym kraju na wielu mieyscach razem ukazują ſię zbroyne kupy z kilkuset ludzi złożone; Kuryerow rządowych wszędy chwytają. W *Digne* Administratorowie spaliwszy salę obradom swoim przeznaczoną zjednoczyli ſię z *insurgentami.* W *Marselli* znaczna grenadyerow i ſtrzelcow diwizya pod murami obozem ſtoi. Generał Brigady *Lemerle* ſtanął na czele emigrantow i Rojaliſtow południowych. Nic jeszcze nie ſłyszemy o czynnościach Generała *Kellermann.*

Z *Mediolanu* piszą, iż Generał *Miollis* Kommendant twierdzy *Mantuańſkiey* pisał do Administratorow tego Xięſtwa liſt naſtępujący: „ Obywatele! Generał *Berthier* Szef Generał Sztabu armii *Włoſkiey* donioſł mnie „ imieniem Generała *en Chef* Kommenderujące„ go, iż miaſto *Mantua* z całym powiatem „ swoim, tudzież wszyſtkie inne na brzegu „ prawym rzek *Oglio i Po* leżące, należeć „ odtąd będą do ſkładu *Rzpltey Cisalpińſkiey;* „ rząd zatym i policya krajowa jeſt dziś w „ mocy Direktoryatu uſtanowionego w *Me„ diolanie.* „

O zdrowiu Generała *Buonaparte* coraz smutnieysze rozchodzą ſię wieści; nic o tym nie mówi Direktoryat; od armii *Włoſkiey* biorąc nayznacznieyszych Generałow na rozmaite posługi. Dziś głoszą, iż *Berthier* będzie Miniſtrem wojennym na mieyscu Generała *Scherer.* D 27 Sierpnia nieszczęśliwy *La Fayette* wyszedł przecie z więzienia, przyśpieszył jego uwolnienie liſt Direktora *Barras* do Generała *Buonaparte;* przyjedzie, jak ſię spodziewamy do *Spa i Aix la Chapelle* dla poratowania osłabionego zdrowia, ztamtąd do *Paryża* dla okazania wdzięczności zbawcy swojemu.

Biegały, wiadomo, u nas i po całey *Europie* odgłosy o przykrym więźniow traktowaniu. *Cesarz Jmść* zesłał do *Ołomuńca* Generał-Majora *de Chaſteller,* przed którym *La Fayette* podpiſał naſtępujące oświadczenie: „ Trzy są, jak mi ſię zdaje zamiary, dla któ„ rych dokonania przybył tu Generał *Chaſtel„ ler.* 1. *Cesarz Jmść* chce wiedzieć. jak z „ nami obchodzono ſię w *Ołomuńcu.* Nie my„ ślę uſkarżać ſię przed obliczem świata całe„ go. Wszyſtkie okoliczności dokładnie już „ opisane były w liſtach od Małżonki mojey „ do rządu *Auſtryackiego* pisanych. Jeśli więc „ *Cesarz Jmść* przeczytawszy one, zmartwio„ ny jeſt, iż pod imieniem jego nadto surowe „ rozkazy z *Wiednia* przesyłano, gotow je„ ſtem dać Generałowi Chaſteller, jakie sam „ zechce objaśnienia.

2. „ *Cesarz Jmść* chce bydź zapewnio„ nym, iż jak tylko na wolność wynidę, u„ dam ſię wraz i proſto do *Ameryki.* Nie raz „ już Monarſze oświadczyłem, iż sam tego „ pragnę. Lecz ponieważ w dziſieyszych o„ kolicznościach mógłby kto rozumieć i wno„ ſić z powolności mojey, że *Rząd Auſtryac„ ki* ma prawa mnie rozkazywać, przyjąć nie „ mogę tego warunku. 3. Kazał mi donieść „ *Cesarz Jmść,* iż moje *opinie polityczne* nie „ zgadzają ſię z bespieczeńſtwem rządu *Au„ ſtryackiego* wola zatym jeſt *Monarchy,* aże„ bym do Państw jego bez dozwolenia nigdy „ nie wkraczał. Jeſtem w takich obowiązkach, „ od których sam uwolnić ſię nie mogę. Wi„ nienem wiele *Amerykańſkim Stanom;* wszy„ ſtko zaś Oyczyźnie. Nie mogę więc czy„ nić nic takiego, coby w czaſie późnieyszym „ przeszkadzało mi do wypełnienia obywatel„ ſkiey posługi. Tę szczególną okoliczność „ wyimując, zaręczam Generała *Chaſteller,* iż „ nieodmiennie poſtanowiony jeſtem nigdy w „ Państwach *Auſtryackich* już nie bydź, bez „ dozwolenia rządowego.

La Fayette.

Na seſsyi oſtatniey Rady 500. *Thomany*

Murzyn Reprezentant wyspy S. *Domingo*; „z kruszone są, zawołał głosem ogromnym, haniebne więzy, zrzucone iarzmo, które tyle wiekow uciſkało wſpół braci moich; zniſzczone żoſtały ſromotne prawa i frymarki, które Murzynow nieſzczęśliwych porównywaiąc z bydlęty, zyſkiem niegodziwym i dzikim wzbogacały tyrannow naſzych. Już przecie w potomne czasy Kupiec łakomy wydzierać nie będzie familiom na brzegach *Afrykańſkich* oſiadłym iedyney częſtókróć ich nadziei: ani *Francuz* dziś ſwobodny, co wolność nad życie ceni, krępować ludzi ſłabych i bezbronnych. Lękam ſię iednak powrotu klęſki ſtraszliwey; radbym iey pamiątkę zatrzeć łzami w dzieiach świata! Proszę więc, ażeby wzaiemne między Kupcami obowiązki z handlu Murzynow wynikłe, niezwrótnie zoſtały zniszczone.„ Odeſłano winosek do Kommiſsyi.

Smierć niewczesna Generała *en Chef armii Sambry i Mozy* podała materyą *Paryſkim* piſarzom uwag nad ſmutnym losem tylu mężow wſławionych, którym rewolucya w ſwoich początkach obiecywała naywięcey; w końcu życie lub ſławę wydarła. Na krwawym teatrze ukazał ſię pierwszy *La Fayette*, wiele pracował, wiele cierpiał, i prawie zapomnianym zoſtał w więzieniu. Ile iego przezorności winien był *Paryż*, tyle i ieszcze więcey narod cały męſtwu i waleczności Generała *Dumourier*. Pierwszy drogę *Francuzom* do zwycięſtwa torował, pierwszy nauczył nie rospaczać o Oyczyźnie. Chęć osadzenia na Tronie ſyna *Xcia d' Orleans*, poſtępki nieuważne, śrzodki ſłabe i płoche, zdrada nakoniec i ucieczka, z hańbiły imie i ſławę iego.

Ani też ochroniła ſiwizna i wieloletnie zaſługi od rewolucyiney ſiekiery Marszałkow *Luckner i Rochambeau*. *Cuſtine* pod gillotiną znalazł nadgrodę za dobycie *Moguncyi*, *Houchard* za oſwobodzenie twierdzy *Dunquerque* i porażkę armii *Xcia d' York*. Nie był ſzczęśliwszy *Biron*, *Lamorliere*, *Victor de Broglie*, młody i nieodżałowany *Beauharnais*, którego małżonka odbiera dziś hołd należny Generałowi *Buonaparte*. Gdzież są przecie *Gouvion*, *Dampierre*. *Marceau*, *Laharpe Stengel*, *Dugomnier*, i tylu mężow odważnych; Tych przecie nie doſięgła tyrannia demokratyczna; polegli w boiu, i przeto ſzczęśliwszemi nad innych zwać ſię mogą; grob ich lawr okrywa, zwycięzki.

W cóż ſię obrócili: *Wimpffen*, który *Thionville* obronił walecznie. *Villaret* który iakożkolwiek brzegi nasze przeciw *Anglikom* z ſłaniał *Miranda*, *Dumas*, *Villot*, *Ferrand* *i Pichegru*. Rycerz w *Europie* za wołany, zwycięzca *Belgow i Batawow*, wzor cnoty godney ſtarego *Rzymu*, ubogi iak *Fabriciusz*, chociaż zwoiował narody od *Epirotow i Samnitow* bogatsze, dziś do niewiadomego ſpiſku wplątany poszedł na wygnanie do *Afriki* lub *Ameryki*. Lecz do tych czas tylkośmy wyliczyli niektórych z wielu ſławnych i nieſzczęśliwych Generałow.

Przeszedłszy do Reprezentantow ludu i urzędnikow ciwilnych; zgroza pomyślić ileż to przecie mówcow, politykow, uczonych, i tyrannow koleią ſłuchali *Francuzi* w kilkoletnim czaſie; znikneli iak *meteory*. Nie wiadomo nawet gdzie teraz złożone ſą popioły; *Mirabeau*, *Barnave*, *Bailly*. *Thouret*, *Chapelier*, *Clermont Tonnerre*, gdzie *Vergniaux Condorcet*, *Buzot*, *Barbaroux*; gdzie *Pethion*, *Marat*, *Danton*, *Robertſpierre*, *Hebert*, *Henriot*. *Dumas*, *Carrier &c.* których piekła wyzionęły na zgubę Oyczyzny i ruinę. Wszyscy do grobu wſtąpili z rozmaitych przyczyn; i gdyby prawdą było co Poetowie napisali o polach *Elizeyſkich*; ſtanowszy w Króleſtwie *Plutona*, o loſie iedni drugich uwiadomieni, zdumiećby ſię muſieli nad ludzkich zdań i ſądow odmiennością.

Powiedźmy też cokolwiek o teraźnieyszey rewolucyi. *Marbois*, *Lafond*, *Barthelemy &c.* przybywszy do *Guiany* znaydą tam nieprzyiaciela niegdy ſwoiego *Collot d' Herbois*, *i Billaud de Varennes*. Tułaczem ieſt *Carnot* ſprawca zwycięſtw naszych. *Boiſsy* &c. Na czymże ſię teraz gruntować? Cóż po ſławie zaſługą nabytey? Czas w zamieszaniach domowych byſtro leci, lekką dotykaiąc nogą głowy obywatelow znacznieyszych. Kiedy *Vergniaux* mówił w Konwencyi, iż rewolucya *Saturnowi* podobna, własne dzieci pożera, przeczuwał, co go czeka. Y *Barnave* prawdę mówił, gdy pod gillotinę prowadzony, urągaiącym Jakobinom: Obywatele rzekł, rewolucya ludzi zabiia, potomność ſądzić będzie.

Dziś gdy już bliscy jeſteśmy utracenia Generała *Buonaparte*, zbieramy ciekawie okoliczności życia jego. Nieodſtępny od dziecinnych lat towarzyſz tego męża podał niektóre nie dawno do wiadomości, Kiedyśmy, powiada byli na nankach w rycerſkiey szkole, niepoſtrzegłem ażeby *Buonaparte* do którego z współuczniow miał ſzczegulnieyſze przywiązanie. Zawſze milczący, dziki nawet i nieprzyſtępny, jakby niedawno z lasow wyszedłszy, pierwſzy raz świat widział i z ludźmi przeſtawał; rzecz naymnieyſza dziwną mu była. Lubił samotność, unikał gry i zabaw dzieciom zwyczaynych, jeśli ſię do nich kiedy wmieſzał, przykre nam były nieuſtające jego ſtrofowania. Częſtośmy gromadnie napadali puſtelnika, na ten czas ſilny dawał odpor na liczbę nie zważając. W ogrodzie na części między uczniow podzielonym, ſwóy zakątek drzewkami sam zasadził, i ſtrzegł naypilniey. W dzień *S. Ludwika* ſtało ſię przypadkiem, iż raca padła na baryłkę prochu leżącą w niewielkiey odległości od altany jego. Siedział *Buonaparte* w kſięgach zanurzony, i rozmyślaniu głębokim. Przeſtraſzeni ogromnym łoſkotem wpadamy między drzewa jego. Niby ze snu obudzony, bierze motykę, i z gniewem nas rozpędza.

№ 8.

DODATEK

DO

KURYERA LITEWSKIEGO

Z WILNA 27. PAZDZIERNIKA ROKU 1797. W PIĄTEK

z Berlina 10 Października z Gazety Frankfortſkiey.

Zaszłe w *Paryżu* rewolucye zeiągnęły uwagę Dworu naſ ego. Dowiadujemy ſię razem, iż *Francuzi* wiele czynią i pracuią nad z żeniem nowey Rzpltey nad brzegiem Renu le vym. Ta ok liczność mianowicie nie może nam bydź obojętną, maiącym w tamtych ſtronach dość znaczne dzierżawy, których los według orzmien a *Bazileyſkiego* trakatu nierozdzielny bydź powinien od przyſzłego losu innych Prowincyi *Niemieckich*. *Xże Brunswicki* Feit Marſzałek woyſk *Pruſkich* pośpieſzył natychmiaſt do *armii obserwacyiney w Weſtfalii*. Z wielu rozrządzeń wnętrznych wn ſić można, iż na tym ſię nie ſkończy. Jeśli y Dyrektoryat chciał woynę uwlecznić, zor vne ſiła i przymierza potrafią w niwecz obró ć zamiary jego. To pewna iż odmiany *Paryzkie* przyniosą ich niemało w ſkładzie politycznym *Rzeszy Niemieckiey*. W *Frankfortcie nad Odrą* Studenci wszczęli rozruch. 180 z mi ſt przenieſło ſię do wſi okolicznych. P jeſt Kommiſſarz rządowy dla przy porządku. Od d. 1 t. m. wſzyſtkie armii *Pruſkiey* pomnażać zaczęto jedną kompanią Fizylierow.

z Mediolanu 30 Września z Gazety Berlińſkiey.

Powiadaią iż General *Clarke* jeſt przyw ny do *Paryża*: cały więc ciężar negocyacyi w *Udine* spadnie na chorego *Buonaparte*. Los *Valteliny* jeſt już oſtatecznie zadecydowany na Kongreſſie w *Edolo* odprawionym General *Murat* reprezentuiący Kommenderuiącego *en Chef* poſtanowił, iż kray p niony będzie należał do *Rzpltey Cisalpińſkiey*. Z drugiey ſtrony w *Bononii* spokoyność zamieſzaną zoſtała na chwilę: krwawe nawet powſtały boje między legioniſtami z *Mediolanu* przyſłanemi, a Gwardyą narodową. Wſzakże za uſilnym ſtaraniem Generała *Baliaud* wſzyſtko wnet ucichło.

Nie przydać nie można do wypraw woiennych, które dokończyli prawie dziś *Francuzi*. Artillerya, Kawalerya, nakładem *Włoſkim* oporządzona, armia cała umundurowana na nowo, okazalſzą dziś okazuje poſtać, niż roku zeſzłego przy ſwoim do nas wtargnieniu. Jak ogromne założone po różnych mieyſcach magazyny ztąd miarkować można, iż ſamey wódki zwieziono do *Mantui* miar 300 tyś. Głoſzono dawniey iż insurrekcya *Genueńſka* cząſtką ledwie była wielkiey rewolucyi, do którey należeć miały Prowincye we *Włoſzech* orężem *Francuzkim* zajęte. Dziś mówią iż rzecz cała jeſt odkrytą. Miał do tego należeć General *Kreutz* areſztowany w *Placencyi*, który ma bydź sądzony przez radę wojenną *Lombardyi*.

Kilka dni temu, Inżenier *Auſtryacki* przybywſzy nad jezioro *Como* przeglądał i ryſował mieyſca okoliczne. Poſtrzegli to ſtrzelce, dali ognia, chybili, uſzedł Officyer. Uſłyſzawſzy ſtrzelanie mieſzkańce wſiow okolicznych ſtanęli pod bronią. Rząd im podziękować kazał za ochotę porywczą do bronienia kraju. Z *Genui* wiadomość mamy, iż kłótnie wſzczęte między *Rzpltą Liguryiſką* a Dworem *Florenckim*, ugodzone zoſtały. Xiąże *Parmeńſki* rozkazał emigrantom *Genueńſkim* z krajow swoich uſtąpić. Poſzedł za tym przykładem *W. Xiąże Toſkańſki*. Wczora w mieście naszym na czterech złoczyńcach uczyniono doświadczenie nowey ſiekiery wynalezioney przez Obywatela *Ranza*.

General *Duphot* powrócił do *Genui*; bawił czas nieiaki w *Fontabona*, *Polcevera* i innych wielu *Ceſarſkich* lennościach, zkąd zprowadzeni ludzie do buntu należący, wſzyſtkie już więzienia napełnili, tak dalece iż dla nowo przybywaiących mieysca nie ma. Sąd woyſkowy opieszale w czynnościach ſwoich poſtępuie. Nie wielu dotąd ukarano winowaycow; mniey ieszcze niewinnych na wolność puszczono. General *Buonaparte* uwiadomiony, jak gorliwie Arcy Biſkup przykładał ſię do potłumienia wszczętych rozruchow, pisał do niego z podziękowaniem i pochwałą, donosząc, iż w krótce ſię ſpodziewa bydź w *Genui*. Ta obietnica nie zgadza ſię z pogłoſkami o niebeśpiecznym ſtanie zdrowia jego. Pisząc zaś do Miniſtra *Francuzkiego Faypoult*, mniemam, powiada, iż przyszła *Ligurow* Konſtitucya źrzódłem ieſt niezgody domowey; niech ią ludzie rozsądni ſtaraią ſię poprawić; wiele zapisanych iuż artikułow nie przyniosą Rzeplitey ſzczęścia pożądanego. Dokaż tego Miniſtrze, ażeby przed moim do *Genui* przyiazdem praw nowych nie ogłaszano. Mówią nie bez fundamentu, iż *Ligurya* do *Rzeplitey Cisalpińſkiey* będzie przyłączona.

z Wenecyi 27. Września z Gazety Berlińſkiey.

Nie wiemy iaki nam los gotuią w *Udine.* Pragnąc naypomyślnieyszego dla Oyczyzny tymczasowa Municipalność, roſkazała Generałowi *Smferma* przełożyć naymocniey w *Paryżu*, iak ſzkodliwa dla nas będzie ſtrata Prowincyi zaiętych przez *Auſtryakow.* Tym czasem ſtan miaſta ſtołecznego ze wſzyſtkich względow ieſt okropny. Zywności mało, mniey pieniędzy, wielkie potrzeby. Jednak wſzyſtko nową bierze poſtać Zaden z *Wenetow* nie ieſt wolnym od ſłużenia w gwardyi narodowey, nawet za pieniądze. Z regularnych woyſk naszych 1500. ludzi wyszło; tych *Francuzi* przyłączywszy do Korpusow zaciąga onych w miaſtach lądowych. zamyślaią formować armią od 18 tyś: żołnierza *Weneckiego.* Doczekaliśmy ſię też rewolucyinego tribunału, który dziś naywyższym ſądem kriminalnym nazywamy.

z Frankfortu 8. Października z Gazety Frankfortſkiey.

Ponieważ *Francuzi* przerwali wſzyſtkie kommunikacye z prawego *Renu* nadbrzeża do Prowincyi leżących na lewym, *Arcy Xże Karol* zalecił nawzaiem, ażeby z tamtąd do nas nikogo nie wpuszczano. Wſzelka z obu ſtron czyni ſię gotowość do woyny. Zołnierzom *Ceſarſkim* uż rozdano oſtre ładunki. Pod *Aſchaffenburg* i *Ettingen* ſypią ſzańce *Auſtryacy* do bronienia przez *Men* przeprawy ſłużyć maiące. Za dni kilka regimenta w mieście naszym ſtoiące wynidą do obozu. Sławny Generał *en Chef Augereau* muſiał iuż przybyć do armii *Niemieckiey;* ieſt ſpodziewany co godzinę do *Wetzlar.* Chodzi po ręku proklamacya iego do żołnierzy; ta pokazuie iż był w ſzkole Generała *Buonaparte.* Generał *Mylius* dotąd bawi w głowney kwaterze Generała *Lefevre.* Kawalerya *Francuzka* poſtąpiła iuż do linii wytknięteу przy podpisaniu zawieszenia broni w Kwietniu. Wiadomości względem pokoiu lub woyny zawsze ſą ſprzeczne; pierwsze przecie zdaią ſię podobieńſtwo mieć większe do prawdy, z tąd naybardziey, iż iak z *Ratisbony* donoszą, miaſto *Raſtadt* miało bydź obrane przez *Ceſarza Jmci* do podpisania ugody między *Rzeszą Niemiecką* i *Rzeplitą Francuzką.*

z Stralsundu 7 Października z Gazety Lipſkiey.

Przyszła Króla Jmści *Szwedzkiego* małżonka przybyła tu na d. 4. z Matką i Sioſtrą swoią, nayuroczyściey od Garnizonu i mieſzczan przyięta. Dzwoniono nieuſtannie, z armat i ręczney broni ognia dawano, wieczorem była wielka illuminacya. Generał Hrabia *Taube* imieniem Monarchy zaślubił Xiężniczkę. Jutro wyieżdża do *Carlscrona*, gdzie Król Jmść iuż znaydować ſię muſi. Wiazd wspaniały Króleſtwa Jmściow do *Stockholmu* naſtąpi d. 20.

z Hagi 10 Października z Gazety Leydeńſkiey

Flotta Rzpltey *Batawow* korzyſtaiąc z pomyślnego wiatru, a podobno bardziey oddalenia ſię Admirała *Duncan*, z *Texel* wyszła pod żagle. Składa ſię z okrętow wojennych 17 i 13 fregat, noszących ogułem armat 1470. Admirał *de Winter* kommenderuje *en Chef;* Wice-Admirał *Reinties* i Kontr Admirałowie *Story* i *Treslong* pod nim ſłużą. Kilka piechoty batalionow zabrano na okręta. Głoszą iż flotta uda ſię proſto do *Surinam.* Lękamy ſię ażeby Admirał *de Winter* nie doznał losu, pod którym upadł roku zeszłego Admirał *Lucas.* Woyſka *Francuzkie* na żołdzie naſzym będące ruſzyły do *Renu;* kilka pułkow zoſtało dla utrzymania spokoyności kraioWey. Względem *Francuzkich* emigrantow, których liczba dziś znaczna jeſt w naszych Prowincyach, maią bydź przedſięwzięte śrzodki surowe.

O B W I E S Z C Z E N I E

Z Rządu Guberńſkiego Litewſkiego Podaie ſię do wiadomości, ażeby żądaiący doſtarczyć potrzebną liczbę na omundurowanie tuteyszych Sztatnych żołnierzy ſukna &c. nadgłosili ſię do Litt. Skarbowey Izby w terminach niżey opisanych a mianowicie t. 9bra 1. 2. 10. a 3. 23. tegoż mieſiąca.